

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, П. пов.
Конто почт. шадн. 143.322.
Адреса для телеграм:
"Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописи не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 450 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 ал., Німеччині 750 ал.,
Швейцарії 8 шв. фр., Чехо-
словаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей,
Болгарії 750 ал., Австрії
750 ал. — Зима адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні: 29-26.
**В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.**
**ЦІНА ОДНОГО ПРИКІРНИКА
20 сот.**

Важкі й імперативні завдання.

Львів, 2. травня 1928.

За недовгий час восьмилітнього лобу під Польщею виказує наш національний біланс величезні пасивні в усіх ділянках життя. Нарід непомірно збіднів і далі бідніє, коїться в безвиглядну економічну пропасть. Український селянин, що від віків жив виключно майже з хліборобства, з дня на день поменшує свій варстат праці силою приросту населення і роздроблювання рілії. З самій Галичині було в 1925 р. кругло 800.000 економічно-несамостійних і невинтарчальних господарств, а на цілій українській території в Польщі поверх мільона таких господарств. Коли рахувати на господарство тільки 5 душ, то вийде, що маємо п'ять мільонів незабезпеченого економічно українського населення. Незважаючи на такий земельний голод розпарцелювано по 1. I. 1923 р. на українській етнографічній території 445.000 гектарів землі між польських колоністів і осадників (з того в самій Галичині кругло 200.000 гект.). Коли ж зважити, що всього, придатного до парцеляції, запасу землі було на тій території кругло 1.600.000 гект., то прийде-ся ствердити, що навіть коли весь цей запас розділити виключно між міснєве населення, то і його не вистарчило б на заспокоєння земельного голоду.

Хоч від покінчення війни минуло вже багато часу, то по нинішній день наше селянство не відбудува-лось. І відбудуватись не може, бо і з державних кредитів і з субсидій майже зовсім не користає. Еlemen-тарні катастрофи і нещастя, що на-вістили наше населення останніми літами ще збільшують нужду й горе українського села. Таким чином на-ше населення позбавлене спромож-ности поширення своїх варстатів праці наслідком колонізації й осад-ництва, нищене недоїданням та го-лодом наслідком не тільки недоста-чі землі але й силою елементарних катастроф як повені й неврожай, кої-ться в обійми загибелі, попадає в безвиглядний стан фізичного вими-рання. Та є ще одна обставина, яка цей процес життєвої безвиглядно-сти нашого населення дуже усклад-нює, а саме: еміграційні труднощі. Українське село наслідком недоста-чі варстатів праці, що забезпечи-ло йому існування, є нині перена-сещене. Тепер живе в нашому селі чверть всіх 40 відсотків лишнього населення. Воно безрадне, бо завдя-ки еміграційній політиці позбавле-не спроможности використання площів англійної зарібковості, сезон-ної еміграції, а позбавлене рівно-часно грошових засобів не має змо-ги використати як снід і поселенної еміграції. Силою перед українським населенням перспективи правдивого че-каса, якщо обставини і події бу-дуть складатись для цього на далі так як досі.

Але й тим все нещастя нашої кра-їни не вичерпується. Коли до по-вищеного додамо цей страшний життє-вий перспективи тисячів зликозмова-ного українського урядництва, ро-бітництва й їх родин, то придемо до переконання, що наше подо-ження катастрофальне, бо означає з поважною загрозою екзистенції цілих соток тисяч і мільонів душ у

країнського народу. Правда є в нас господарські й економічно-фінан-сові установи, є кооперация, що на-магаються радити люду, старають-ся рятувати населення самодопо-могою, та чи вони в силі зарадити таким непомірно великим потребам і недовгодом нашого народу, чи в силі опанувати всю широчінь за-грожуючої нам руїни, чи в силі пе-реломити дійсність? А такий стан грізний для нас не тільки перспек-тивно фізичної загрози частини населення, але ще більше самим процесом нещасної вегетації, мізер-ного животіння з нікчемними засо-бами цілком природної боротьби за самозбереження, що в таких об-ставинах мусить бути нероздільно зв'язана з моральною дегенерацією тих, які не схочуть собі дати вирва-ти життя. Віда й голод не знають меж дозволеного й гідного, вони пруть свої жертви однак і до вчин-ків героїства, самовідречення і до подлості та нікчемності.

Згадувати на тілі змалоюваної бі-ди та нужди ще й про інші наші втрати було б і не потрібне, та всеж не можемо поминути мовчанкою культурної ділянки нашого націо-нального життя. Тут дійшли ми до того, що з 3662 народних шкіл, які були на наших землях, заки вони стали предметом польської політи-ки, маємо нині кругло сімсот. (На Україні, де до 1917 р. не було ні од-ної української школи є їх нині 14.803). Середні школи в сільській кількості стоять перед маре-вом утративання т. є. полонізації. Фахових українських шкіл нема ні одної. А у ділянці вищого шкіль-ництва ми стратили все те, що мали за Австрії на львівському універси-теті, і по нинішній день натомість не тільки нічого не здобули, але й немаємо ніяких виглядів на здо-бутки.

Політично ми теж не сконсолідо-вані. Партиїниство, внутрішня гриз-ня, нищення всяких авторитетів, клеветництво, і накінець особиста ривалізація та нечувано роздута ат-мосфера взаємного недовіря, під-ривають у самому зародку всяку плянову, на далеку мету обрахова-ну працю, та примушують усіх на-ших засліплених партійців жити з дня на день. Внутрішня міжпартійна політична боротьба злізе в нас таку масу енергії, що її вже не вистарчає на позитивну працю над рятунком загроженої екзистенції народу.

І ось у такий страшний час нашо-

го національного лихоліття вступи-ла на арену широкого життя наша умандатована народом національна репрезентація. Її завдання? — Вони очевидні! Вона має змагати до того, щоб своєю працею і своєю бороть-бою не тільки припинити описаний процес руїни та дегенерації, але й на-правити річище нашого національ-ного життя у цілком протилежну сторону, у бік всестороннього еко-номічного, культурного й громад-ського ренесансу. Бо коли це не ста-неться, коли звикліматизована те-лер у Польщі політика відносно на-шого народу не заломиться і не змі-ниться, то що тоді буде за який де-сяток чи два десятки літ, коли за дотеперішніх вісім літ наш біланс виказує такі великанські втрати?

Там, де мова про загроженоу ек-зистенцію, там не може бути місця для якоїнебудь поблажливості у боротьбі за самозбереження, там ця боротьба мусить бути енергійною, повною посвяти, там вона не може припинятись, але мусить вестись беззастанно і без стриму. Але му-сить вона бути попри те гідною, му-сить бути консеквентною і що най-важливіше пляною. В тій боротьбі треба використовувати всі можливі й доступні для нашого представ-ництва засоби не тільки парламен-тарного й законодавчого характе-ру, але й усі можливі та доступні засоби міжнародної ваги й міжна-родного характеру.

Самозрозуміло, що на першому місці між завданнями нашої репре-зентації стоять справи життя й бут-тя народу на його землі, але не мен-ше важливими є й ті другі завдання праці на широкому міжнародному форумі, що є необхідними для на-дання там автентичного змісту укра-їнської політичній проблемі як та-кій, в справне виконання яких му-сить стати дуже помітним при у-спішній реалізації перших, вплива-ючих з теперішнього перехідного моменту завдань. Одні й другі без сумніву дуже важкі, але вони необ-хідні й імперативні, а для їх вико-нування дістала наша національна репрезентація безсумнівний і неспір-ний мандат від свого народу.

В. М.

Спробуємо поглянути. В попередній статті п. м. „Вага національної репрезентації“ проследила наслідком коректорського не-доглядливості, яку тут справляємо: всі українські школи, вибрані в українських лист є не 40, як надруковано, а 41

Основи славянської політики.

Полеміка Бенеш-Данев. — Панславизм політичний і панславизм культурний. — Теорія й практика.

(Від львівського кореспондента.)

Прага, 25. квітня 1928.

Міністр закордонних справ чехо-словачької республіки д-р Едвард Бенеш надрукував у минулих році в „Слованскім Пжегледі“ цілу серію статей під загальним титулом „Про-блем славянської політики“. Проб-лем думка тих статей була та, що доводений панславизм, як собі його уявляли всі попередні генерації від Яна Козаржа до Крамаржа вклю-чно, нині не має ніякого змісту. По-літичний панславизм своєю ролю ві-дограв і мусить уступити своє місце якимсь іншим, сучаснішим концеп-ціям. Якщо нині й можна говорити про якусь спільну славянську полі-

тику, то лишень на полі культурнім. Статті ці свого часу викликали великий розголос. Виступив проти них насамперед д-р Крамарж, який почув себе особисто діткненим, бо деж виходило, що не тільки його політику, але й його самого кладуть до архіву. З другого боку висту-пили в оборону Бенешових гадок. Не без відгомону залишилися цей ви-ступ і в польських кругах.

Нині зголошується до слова но-вий опонент, а саме колишній бол-гарський міністр-президент Ст. Да-нев. (Див. „Славянскій Глас“, 1927, ч. 4. — книжка вийшла з опізнє-

ням). Стаття Данева займає цілих 12 сторінок і написана в досить дра-жливій тоні. Данев із самого початку приєднується до думок, які висло-вив Крамарж у полеміці з Бенешом, а потім подає низку своїх власних аргументів, які мають доказати хит-ність Бенешової концепції. Голов-ним із тих аргументів є підкреслю-вання різниці між сучасністю й май-бутністю. Бенеш, — каже Данев, — орієнтується виключно на сього-днішній день і не числиться з тим, що за якийсь час обставини могут-і змінитись. А мудра політика му-сить прозирати в майбутність і до неї бути пригтована.

Що ж то за майбутність?

Бенеш виразно зазначає, що пе-ретворення Росії в СРСР завдало старому панславизмові найтяжчий удар. Він не криється з тим, що тої панславизм був чинником скорше реакційним, ніж поступовим, але як реальний політик він ладен був би з ним числитись, есентуально на-являть на нього орієнтуватись, колиб за ним стояла якась реальна сила. Та говорити про СРСР як про чин-ник славянської політики — значить смішити людей і себе. А без Росії, себ-то без 100 мільонів славян, якуж там експанзію можуть розвинути славяни західні й південні? Тому треба переорієнтуватись і шукати чогось іншого.

Данев згодується, що нинішній стан річей дає рацію Бенешові СРСР і панславизм — поняття ек-стремні, а без східних славян не може бути й мови про політичний панславизм. Але... Але більшості не вічно будуть триматись, старо Росія — й то дійсно стара: єдина неділяма йтл. — може відродитись, ба повинна відродитись, а тоді від-родиться й колишній панславизм. Якже тоді почуваємо себе Бенеш? Що тоді казати чехи, опини-вшись на світових майданях і атра-тивши зв'язок зі славянською полі-тикою?

Бути суддею між Бенешом та його опонентами не є моїм завданням. Може лише подати деякі приклади до освітлення цього спору й по-могти читачеві самотужки діяти до справедливого висновку. А для цьо-го треба перенести спір на конкрет-ний ґрунт, на ґрунт фактів і буден-ної практики.

Що уявляли собі керівничі пе-редвоєнного панславизму під сла-вянською політикою — це відомо. Для російських панславистів славян-ська політика означала безоглядне гноблення внутрішніх славян — по-ляків, українців, білорусів — та ім-періалістичні зазіхання на славян-зовнішніх. Для панславистів захід-них славянська політика означала задоволення счей на гноблення внутрішніх славян у Росії й жабран-ня „руських рублів“ на московіти-ську пропаганду. Гарного в тім було мало, й жалувати за тим, що такий панславизм загинув, нема підстав.

Та може поіншій, положений панславизм означав щось іншого, кращого? Про панславизм Крамар-жа можна сказати, що він мало чим відрізняється від старого, довоєн-ного. На щастя, Крамарж рішучо-го впливу на нинішні чехословачь-ку політику не має, тому ніхто і не по-трібує опанувати коніції його „ідеальних“ поглядів на славянську політику. Цілком іншакі стоїть справа в Болгарії, де тої заляють Данев. Бобчев та інші опонен-

11.

23-50

У відповідь на невідомого автора партійський 24. III. писав: «Ваше товариство „Просвіта“ без матеріалів до Вас не має, бо матеріалів для „Просвіти“ і суцільних книжок ніхто не наділяв. Ми при підписі досить ніби писали, що не маємо, але не маємо. Для вирішення невідомого, як це було, ми будемо записувати, щоб порадити яку малу книжечку для

португез безкопиренційно, у величій кількості роди цукерок і сметанової, молочної, десертної і до варення як також цукерки, карамельки і цукри. — На шумною рекламою, але якостево знаменитий виробник, зроблений з гарантією чистих сировини хочемо здобувати призначення найвищих кутів, означено численні найкращішіші.

Замовлення приймає Народна Торговля у Львові.

